

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Članka vsak četrtik in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 6 K, pol leta 3 K in za četrt leta 1 50 K. Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Če se koga ne more izdati, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušlja do odpovedi. — Udje „Katoškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 12 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopis se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, sprejema naročnine, inserate in reklamacije

VABILO

na

občni zbor Slovenske Kmetijske Zveze,

ki se bode vršil

dne 4. februarja 1918 v dvorani
hotela „Beli vol“ v Celju.

Začetek ob 1/2 2. uri popoldan.

DNEVNI RED:

1. Poročilo o delovanju.
2. Naša politika.
3. Naše narodno gospodarstvo.
4. Slučajnosti.

ODBOR.

VABILO

k

glavni skupščini

Stajarskega pododbora Zadrzne Zveze v Ljubljani,
katera se vrši

v ponedeljek, dne 4. februarja 1918, v dvorani hotela „Beli vol“ v Celju. — Začetek ob 10. uri popoldne.

Dnevni red:

1. Poročilo o delovanju pododbora.
2. Volitev pododbora.
3. Položaj naše zadrzne organizacije in naloge bodočnosti, predava ravnatelj Zadrzne Zveze št. g. Evg. Legat.
4. Blagovni promet v vojnem času in po vojni, poročila nadrevizor Vladimir Pušenjak.
5. Slučajnosti.

K polnoštevilni udeležbi vabi

predsednik:

Dr. Josip Hohnjec.

Opomba: Vsled sklepa glavne skupščine z dne 25. junija 1913 v Celju je dolžnost vsake zadrzne, da pošlje vsako leto k glavni skupščini pododbora vsaj jednega zastopnika.

LISTEK.

Vojni spomini

(Januš Gelec.)

(Dalje.)

Tudi ena vrsta žičnih ovir je bila nabita z električnim tokom, ki bi bil ubil s svojo silo vsakega sovražnika, ako bi se drznil dotakniti se s skarjami žice. Vendar ti naboji žičnih ovir se niso obnesli, ker jih je redno razdejala pred napadom pehote artilerija.

S temi zakopi ob rumunski meji je imel največje veselje naš oberst. Prav vsak dan jih je obiskoval na veliko nevoljo moštva. Na teh posetih sem ga vsikdar spremljal jaz. Stari je korecal s preko ram oprtano karabino molče pred menoj, jaz pa prisiljeno za njim. Nisem si mogel razlagati, zakaj se pač obročuje gospod s puško, ko so vendar Rusi tako daleč proč. Tozadevna radovednost me je preveč v živo ugrizavala, lotil sem se vprašanja o cilju in namenu te karabine. Mož mi je razložil na dolgo, da je izboren strellec, ki išče samo ugodne prilike, da bi dokazal tudi enkrat mojim očem, kako se zadene sovražnika kar naravnost v čelo. Pri tej razpravi sem pač le neverjetno skomizaval z ramami, kdo bi se pač drznil verjeti, da bi naš stari dobro zadel, ko je tako nazarensko grdo škilil. Na, pa saj je tudi prastal strelsko preizkušnjo salabolsko slabo. Jeden od Rusov, ki so čepeli v prvih poljskih stra-

Borba za mir.

Pogajanja v Brestu-Litovskem se nadaljujejo.

Pogajanja za poseben mir z Rusijo se v Brestu-Litovskem nadaljujejo. Poleg avstrijskih, nemških, bolgarskih, turških in ruskih zastopnikov se sedaj udeležujejo pogajanj tudi zastopniki ruske Ukrajine, a noben odposlanec ostalih četverosporazumovih držav. Zadnjič smo poročali v „Slov. Gospodarju“, da so ruski odposlanci zahtevali, naj se mirovna pogajanja premestijo v švedsko glavno mesto Štokholm. Ker pa so naši odposlanci odločno odklonili to zahtevo, so se konečno Rusi udali in so izjavili, da se hočejo še dalje udeleževati pogajanj v Brestu-Litovskem. Tako je v Rusiji zopet zmogala struja, ki hoče, če se ne da skleniti splošni sporazumni mir, da se sklene vsaj poseben mir med Rusijo in našimi državami. Naš zunanji minister grof Černin in zastopnik Rusije Trockij sta izjavila, da priznavata ukrajinske pooblaščenke kot prave zastopnike samostojne rusko-ukrajinske države.

V sredo, dne 9. januarja, so se mirovna pogajanja v Brestu-Litovskem zopet začela. Dne 10. jan. je predsednik ukrajinskih odposlancev označil mirovne pogoje ukrajinske Ludovlade. Mir se mora skleniti med vsemi državami, ki se vojskujejo med seboj. Mir mora zagotoviti tudi najmanjšemu narodu v vsaki državi popolno in neomejeno pravico do samoodločbe. Ruski komisar za zunanje zadeve, Trockij, je obrazložil v daljšem govoru, zakaj je Rusija predlagala kako drugo mesto za pogajanja. Nazadnje se je odločila zopet za Brest-Litovski, da se tako ne razbojejo započeta pogajanja za mir.

Turčija zahteva, kakor poroča list „Journal“, da naj ostanejo meje turške države take kot so bile pred vojno. Poravnati se mora zasebna vojna Škoda. Rusiji hoče dati Turčija pravico za prost prehod njenih ladij skozi morski ožini Bospor in Dardanele.

Med tem, ko se nadaljujejo pogajanja v Brestu-Litovskem, pa se oglašajo četverosporazumovi vodilni državniki drug za drugim in govorijo o njih vojnih ciljih. Poleg vojne Zorža in francoskega ministrskega predsednika sta se zadnji teden oglasila i predsednik ameriških Zedinjenih držav Wilson in angleški zunanji minister Balfour. Glavne točke Wilsonovega govora so: Mirovne pogodbe morajo biti jasne, tajne pogodbe se ne smejo več sklepati. Pomorski promet mora biti prost. Odstraniti se morajo vse trgovsko-gospodarske zapreke med narodi. Oborože-

vanje se mora omejiti. Vprašanje tujih naselbin se mora pravično rešiti; narodi v naselbinah morajo dobiti svoje pravice. Zasedene ruske pokrajine se morajo izprazniti. Izprazniti se mora tudi Belgija, Rumunija, Srbija in Crnagora ter vse francosko ozemlje, ki so si ga prilastili Nemci leta 1870-71 in v sedanji vojni. K Italiji se naj prideli ozemlje, ki ima italijansko prebivalstvo. Narodom Avstro-Ogrske se naj zagotovijo in zavarujejo prostor med svobodnimi narodi, zagotoviti se jim mora prilika za samoodločevanje o svoji usodi. Turčija naj sicer uživa svojo samostojnost, a narodom, ki trpijo pod turškim gospodstvom, se mora zagotoviti varnost življenja in dati prilika za samoupravo. Dardanele se morajo odpreti za prosti prevoz za ladje vseh narodov. Ustanoviti se mora neodvisna Poljska, h kateri morajo pripadati Poljaki vseh dežel. Ustanoviti se mora splošna zveza narodov, ki bo varovala pravice narodov in držav. Wilson je s povdarkom naglašal, da četverosporazum ne mara, da bi se oškodovala Nemčija, a zahteva, da Nemčija prizna načelo pravičnosti za vse narode. Narodom, velikim in malim, se mora zagotoviti pravica, da bodo živeli pod enakimi pogoji v svobodi in v varnosti. Če pa Nemčija noče takega pravičnega in sporazumnega miru, pa je Amerika pripravljena za brambo tega mirovnega načela žrtvovati življenje, čast in vse, kar poseduje.

Zelo odločno je govoril o mirovnih ciljih tudi angleški zunanji minister Balfour, ki je med drugim povdarjal tudi zahtevo, da se mora priznati vsem narodom Avstro-Ogrske, Nemčije, Bolgarije in Turčije pravica samostojnosti. Nemčiji je očitno, da hoče iz svojih sebičnih teženj potopiti ves svet v krvi.

Med Nemci sta nastali dve močni struji: ena je za sporazumni mir brez pridobitev, druga, katere ima tudi med zagrizenimi Nemci v Avstriji mnogo pristašev, pa je za zmagovalni mir, t. j. za mir, ki bi se naj dosegel z brezobzirnim nadaljevanjem vojne do končne zmage Nemčije nad vsemi njenimi sovražniki. Vsenemški vojni hujšaki prireja burna zborovanja proti miru in proti odstopu zasedenega ozemlja. Ti ljudje tudi jasno zahtevajo, da se slovan-skim narodom ne sme dati pravica samoodločevanja, ampak bi morali še nadalje ostati tlačani Nemcev in Madžarov.

Tudi pri nas v Avstriji se je pričela vsenemška hujškarija proti nameravanemu miru. V Gradcu so prijatelji mirovnega gibanja razbili tak shod, v Mariboru pa so zadnje soboto vsenemški vojni hujšaki sicer zborovali, a so našli za nadaljevanje vojne le malo pritrjevanja.

grabi, kakor bi se hotel pognati prek v skoku. Vendar njegov vranec se je puntal, stopical nemirno ob grabi dol ter gor, preskočiti pa se je le ustavljal. Stari se ni vidno jezil nad živalsko trmo, ampak ji potrpežljivo prigovarjal, naj vendar le pokaže svojo neskočno spretnost. Nič in zopet nič, konju je bil skok nekaj neznanega.

Kake četrt ure sem gledal in poslušal celo komedijo, potem sem pa dregnil svojega krampa z ostrogami v trebuh in hušknil tik mimo obersta preko grabe. Za menoj je posnel trenutno oberstov vranec moj preskočni vzgled ter se pognal za menoj.

Ves polet se je doigraval preveč bliskoma za oberstove škiljave oči. Stari se ni utegnil pripraviti za na tako dolgi skok, se je zaguneal na živalskem hrbtu preveč na levo in razložil svoje dolge ude naravnost v grabo. Pri tem prizoru sem krobotalil skodoželjno-veselo; stari pa se je pobiraje iz grabe togotno obregnil:

„Jezik in smeh za zobmi!“

Ko je vjel poskočnega vranca za uzo, je povabil še mene, naj razjezdim, da se bova nekaj pomenila kar stoje. Veste, da mi je stari krivično potačnil, da sem dregnil prav nalašč konja, samo da bi razbremenil njega kot obersta v grabo.

Vse moje potrkanje na lastno čast in poštenje, da sem nedolžen na tem odkru raz konja, je bilo zastoni. Stari mi je tiščal pod nos, da sem pobalin, ki se drzne nganjeti fantalinske burke s samim gospodom oberstom. Zaključek te dolgotrajne pridige je bila predstojniška grožnja:

žah (Feldwachen), je bil tako predrzen, da se je vsedel na zakop, prekrizal obe nogi, si prižgal papirso in mirno pihal kolobarje dima. Brž ko ga je opazilo oberstovo oko, je zagrabila njegova desnica morilno orožje, ga pritisnil k licu in krogla je siknila iz cevi. Mislite, da je coknil Rus s preluknjano glavo v jarek? Kaj še! Se ozrl se ni, od katere strani je počilo.

Iz oberstove karabine je še poromalo 12 jeklenk ena za drugo v mirno kadečega Rusa, ki je vkljub pokanju in svistu krogel kolobaril dim prekrizanih nog. Ko bi bil zadel stari vsaj v bližino, bi se bil Ru sozrl, odkod ta sik in pisk krogel; mirno Rusovo obnašanje je pa svedočilo, da maha naš polkovni gospodar z morilno koso na kilometersko oddaljenost od pravega cilja. Od tedaj ga nisem videl nikdar več, da bi bil pohajal s puško na ramah po bojnih poljanah.

Druga njegova vrlina, s katero se je odslej ponahal hvalisavo, je bila ježa. Res je jezil dobrega konja, pa se poguneval po živalskem hrbtu tako nerodno, v oči zbadljivo, kakor bi pritrčil na oslovski hrbet vrečo moke in žival pognal v trab. Kadar se je kadila po bojišču zjutraj gosta megla, sva zlezla s starom oba na svoja konja na obisk v postojanke. Pri bataljonskem štabu sva rustila živali in šla od tamkaj neš v jarko. Ob priliki teh pohodov na konjih mi je rlozal oberst nevestano o svojih lavorikah, ki jih je že potrgal na konjskem hrbtu.

Na poti iz Mahale v jarko je neznetna graba, datere sva se ro navadi ognila na daleč okrog. Nekoga jutra pa se je le stari ojunatil, se približal ti

V Brestu-Litovskem se je položaj nenadoma spremenil in obrnil na slabo. Ruski zastopnik Trockij je v seji mirovnih pogajalcev dne 11. t. m. izjavil, da je Rusija pripravljena izprazniti razen Perzije vse zasedene avstro-ogrške in turske pokrajine, če tudi Nemčija in njene zaveznice izpraznijo pokrajine, ki so jih v vojski zasedle. Trockij zahteva, da se mora narodom v zasedenih pokrajinah dati pravica, da z neovirano svobodnim ljudskim glasovanjem določijo, h kateri državi hočejo pripadati. Zastopnik Nemčije državni tajnik pl. Kühnman je izjavil, da ljudskega glasovanja ni treba, ker so si pokrajine Poljska, Litevska in Kuronska že izvolile svoja ustavna zastopstva, ki so se že ali pa se še bodo odločila kam hočejo spadati. V seji dne 12. januarja so ruski zastopniki svoje predloge glede na samoodločitev narodov v sedaj od Nemčije in Avstrije zasedenih ruskih pokrajinah, glede na ljudsko glasovanje in druga vprašanja predložili spisane. Zastopnik nemškega armadnega vodstva general Hoffmann je odločno povdaril, da Nemčija ne mara izprazniti zasedenega ozemlja in tudi ne bo dovolila ljudskega glasovanja v zasedenih pokrajinah kakor si ga želi Rusija. Kuronsko in litevsko ljudstvo, prebivalstvo mesta Rige in otokov Oesel, Dagö in Moon se je baje že izjavilo za ločitev od Rusije.

Med tem se vršijo v Berlinu posvetovanja pri nemškem cesarju. Teh posvetovanj se udeležujejo generala Hindenburg in Ludendorff, prestolonaslednik, kancelar grof Hertling in drugi odlični nemški državniki. Cesar sprejema zastopnike nemških strank. Vsenemci in druge stranke, ki so proti sporazumnemu miru in za osvajanje tuje zemlje, skušajo pridobiti upliv pri cesarju. Sploh pridobiva v Nemčiji struja, ki je za aneksije (pridobitve ozemlja) in torej tudi za nadaljevanje vojske, vsak dan več tal.

Posebni mir z Rusijo je torej v veliki nevarnosti.

Pritožbe savinjskega kmeta.

(Dopis iz vranskega okraja.)

Že 50 let kmetujem, pa od leta 1859 nisem pridelal tako malo žita kot letos. Pa kaj, takrat se ga je lahko kupilo. Dva moja soseda sta leto za letom vozila z vozom (ker se ni bilo železnice) na Hrvaško v Sisek po žito. Kam pa naj sedaj gremo ponj?!

Savinjska dolina še v dobrih letinah razven krompirja ni pridelala za-se dovolj žita, veliko manj se pa sedaj, ko imamo veliko njiv zasajenih s hmeljem; posebno graščaki in veleposestniki so opustili pridelovanje žita. Ravno tako so opustili tukajšnji graščaki že nekaj let pred vojno svinjerejo ter so rajše moko in speh kupovali, češ, da se svinjereja ne izplača, kar je tudi istina. To-tudi kmetje dobro vemo, ali kaj, ko si ne moremo pomagati.

Graščaku se pri dohodninskem davku pri hmelju za pridelovalne stroške odbije pri 1 kg 1 K 40 v. kmetu pa samo 1 K. Ali je to pravično? Vlado nam vedno učijo, kako moramo delati in kako varčevati, kakor da bi kmet bil otrok. Ti gospodje so po naših mislih sami potrebni počuka.

Bogataši si ne odrečejo nobene ugodnosti. Ali bi ne bilo pametno in potrebno, tistih 5000 vagonov ječmena, ki je namenjen za pivo, porabiti raje za

„Le pazite! Ta moj smuk v grabo se še bo mlačeval nad Vami!“

Ni bil strelec stari in ne jezdec, a prerok je pač bil, ker se je njegovo v prihodnost segajoče žuganje udeležilo na meni še istega dopoldne.

Nazaj grede iz postojank, sva jezdila po ravnih korakoma eden za drugim. Potegnil je močen zimski piš; gosta megla se je razblinila in naju je pozdravil kot ribje oko jasen zimski dan. Ta najino šetanje na konjih po bukovinski ravnini je zasledilo rusko oko. Zažvižgalo je po zraku; prvi šrapnel je počil daleč za nama. Stari se je prestrašeno stresel na konju ter viknil:

„Narazen! V galop!“

Sva se zapodila vsak v svojo stran, da odneseva celo kožo. Rus pa ni odnehal. Jeden šrapnel za drugim je frčal pa ne za oberstom, ampak na levo za menoj. Razpočilo se je pred menoj; konj je kleknil na prvi nogi, omahnil na stran in me podsul pod se.

K sreči se je prekobilnil v smrtnem boju še na desno, da me vsaj zadušil ni. Pri zavesti sem ostal kljub silnemu padcu in pritisku od konja. Otič sem se od pet do glave, a krvi mi ni puščal ne nos in ne konj, ki je pobrcaval začet v vrst v zadnjih izdihljajih po snegu. Mene so bolela samo prsa vsled padca.

(Dalje prihodnjič.)

živež? Kajti letos bo med nami veliko ljudi trpelo glad, od žeje pa nihče ne bo umrl. Ravno tako nespamet je, ker se pusti vsako leto za človeško hrano potrebnega živeža pokuhati v žganje. Žganja bi se naj le toliko varilo, kolikor se ga potrebuje neobhodno.

Marsikaj bi še bilo ugovarjati, pa kaj, ko glas kmeta ne pride do ušes visokih gospodov, razen če bi kaj žaljivega pisal. Za take reči pa imajo visoki gospodje tanek posluh.

Nemški meščani in socialni demokratje pozivajo vlado proti kmetom.

Gospodarski svet mesta Gradec, v katerem sedijo sami nemški in socialdemokratski uradniki, trgovci in drugi meščani, je pred Božičem 1917 napravil naslednji sklep:

„Cesarska namestnija se poziva, da naj izvede rekviriranje žita na Štajerskem z vso strogostjo.“

Proti temu sklepu, ki znači sovražno mišljenje nemških meščanov proti kmetu, so srednještajerski kmetje že na raznih zborovanjih odločno ugovarjali. Tudi slovenski kmetje protestirajo z vso odločnostjo proti temu vmešavanju nemških meščanov in socialnih demokratov v naše kmetijske zadeve. Iz sklepa graškega gospodarskega sveta je razvidno, da ljudje, ki sedijo v tem odboru, niti od blizu ne poznajo gospodarskih razmer našega kmetijskega prebivalstva. Težavne razmere na kmetih so jim popolnoma tuje, kajti sicer bi jim že moralo biti znano, da se že več mesecev s pomočjo vojaštva in pod nadzorstvom politične oblasti vrši stroga rekvizicija kmetijskih pridelkov. Gospodje v Gradcu tudi ne vedo, kaj so naši kmetje že vse oddali žita, živine, krompirja, sadja, repe, sena in slame. Ali se naj našega kmeta s prisilnimi rekvizicijami še bolj pritiska? Ali se naj naše marljivo kmetijsko prebivalstvo v zahvalo za njegove skoraj nadčloveške trude in napore popolnoma oropa njegovih pridelkov in ga izroči neizprosno gladi? Meščani bi radi, da bi bil kmet suženj na lastni grudi. Zakaj se ti gospodje ne obračajo do vlade, naj raje poskrbi, da bo prišlo več živil iz Ogrske in Rumunije, kakor to storijo druga mesta? Odkrita povedano: S takimi predlogi se še bo prepad med mestnim in kmetijskim prebivalstvom bolj poglobil.

V imenu slovenskoštajerskega kmetijskega ljudstva odločno ugovarjamo proti hujskajočemu nastopu graškega gospodarskega sveta.

Slovenski hlapec za Jugoslavijo.

Izpod hlapčeve roke smo dobili naslednji članek:

Odkod je politika, ne vem. Vsi občutimo grozote vojske, ki je brezdvomno sad slabe politike. In tudi jaz kot hlapec moram občutiti ta sad. Vsi stanovci se pritožujejo po svojih zastopnikih, da jim že gre na kožo. Kako pa je s posli? Ali smo menda izvzvek človeške družbe? Kako nam zdaj gre zaradi obleke, ne maram pisati, saj za nas ni drugega kot zapoved in postava. Za zdaj nam ostane samo vprašanje, kako dolgo bomo še shajali z obleko in z obuvanjem. Veliko bi imel o tem pisati, a se bojim, da bi dobil „Slov. Gospodar“ belo rožo-mogoto, kakor jo naziva Jugoslovan v 6. številki.

Kam gre naša pot v bodočnosti? Ker sem zaposlen v taki službi, da imam priliko vsak dan občevati z različnimi ljudmi, vam lahko to-le povem: Večina ljudi, revnejših slojev, posebno mladi ljudje, nameravajo po vojni iti iskat v drugo državo varstva in kruha. Če ga vprašam, zakaj, dobim od slehernega odgovor: „Kaj bom pa tukaj, saj dozdaj nisem videl še ene odredbe, ki bi štutila revnega človeka. Če si kupiš obleko, boš plačal petkrat toliko, kakor zaslužiš. Revni mora plačati kakor kak grof. Na Slovenskem je v tem oziru skoro najhujše, ker nas nihče drugi en zagovarja, kakor poslanci in pa slovenski časopisi in za-te ima vlada gluha ušesa. Če ne dobi Jugoslavija samostojnosti, bo pri nas ostalo vedno tako. Zato pa raje grem, kakor da bi bil do smrti suženj nemških mogotcev.“

Tak odgovor dobim od vsakega, od vojaka in od civilista. Vsled tega sem prepričan, da če ne bo vlada opustila dosežanje poti, mora računati na obsežno izseljevanje. Zemlja brez ljudi je to, kot hlev brez živine. Ali vsenemški vojni hujskači še sedaj nimajo dovolj vojne? Mislim, da si je še niso okusili. Če bi jih tako stiskala vojska kot nas Slovence, bi bili drugega mnenja. Za danes dovolj! V. R.

Junaški čin strelcev 26. polka.

Slovenec rešil Nemce.

(Izvirno poročilo iz italijanskega bojišča.)

Da ne bo naš polk čisto pozabljen, hočemo vam opisati dan najhujših bojov, katere smo srečno pre-

stali. Bilo je dne 13. novembra 1917 zvečer pri mestu Longarone. Ob 7. uri zvečer dobi 3. stotnija povelje, iti nemškim četam na pomoč. Hodili smo čez doline in bregove, predno smo prišli na cesto. Že v tistem trenutku, ko smo prišli na cesto, nas je polentar zagledal in nas je obsul s točo granat in šrapnelov. Mi pa kar naprej in čez reko Piavo na drugo stran. Most je bil razstreljen, torej se je reklo prekoračiti vodo. Voda nam je segala do vratu in je bila močno deroča, zatorej je tudi marsikateri našel hladen grob v vodi. Tuka je bilo ranjenih mnogo naših tovarišev, izmed njih hočemo omeniti samo enega po imenu Korošec, doma iz Petrovč pri Celju. On je bil ranjen pri prehodu čez to vodo od puškine krogle. Pa ker je vedel, da je na drugi strani reke nemškim četam hitra in močna pomoč potrebna, ni hotel iti nazaj na obvezovališče, ampak je z ranjeno roko zraven svojih tovarišev hitel naprej. Še ravno v pravem trenutku smo prišli do nemških čet, ki so imeli strašne izgube. Ostalo jim je samo 70-80 mož. V istem trenutku, ko so nas zagledali, so se nam hitro pridružili in so se skupno z našo stotnijo spustili na polentarija. Kri je tekla v potokih. Tukaj je bil zopet naš tovariš Korošec ranjen v isto roko, in sicer mu je granata odtrgala roko.

Izgube so bile na obeh straneh velike, pri polentarijih naravnost strašne. Zmaga je bila naša in plen je znašal do 8000 mož, 37 topov in 65 strojnih pušk. Zato nam pa tudi plačilo ni izostalo. Naša 3. stotnija je dobila 1 zlato, 5 srebrnih I. vrste, 37 srebrnih II. vrste in 62 bronastih kolajn. Tudi od nemškega poveljstva smo dobili 5 železnih križcev. Ta dan bo pisan v zgodovinski knjigi naše stotnije z zlatimi črkami.

Pozdravljamo vse Slovence in Slovenke: Desetnik Albin Kmetec iz Ptuja, desetnik Alojz Tomasi iz Slov. Bistrice, strellec Janez Verstovšek iz Pišec pri Brežicah, Franc Drevenšek od Sv. Barbare pri Ptuju, Matija Emeršic iz Leskoveca pri Ptuju, Jožef Stermecki iz Bizeljskega, Rudolf Krajnc od Sv. Martina pri Mariboru, Tomaž Hodnik iz Mislinje pri Slovenjgradu, Kasimir Vindiš iz Cvenablina (Hrvaško), Janez Hrastnik iz Sp. Polskave.

Pretakanje vina.

Čas prvega pretakanja vina je prišel, zato naj nihče ne zamudi, tega važnega kletarskega dela opraviti. Letos, ko je vino izredno dragoceno, je še bolj treba, da ž njim pravilno ravnamo in da ga ne pustimo po nemarnosti pokvariti. Zdaj, v mrzlem in zimskem vremenu, ko so se drože v vinu že popolnoma polegale in ko se je vsled mraza tudi velik del vinskega kamna iz vina izločil, je najbolj pripraven čas, da ga od teh, lahko pokvarljivih snovi ločimo ali posnamemo. Zato imenujejo to delo Vipavci presnemanje vina. Nobeden, še tako neznan vinogradnik Vipavske doline ne bo pustil čez zimo vino na drožeh, ker dobro ve, da z nastalo spomladno gorkoto pride vino v nevarnost, da se pokvari.

Na Dolenjskem je pa (in tudi na Slovenskem Štajerju!) žal dosti vinogradnikov in celo takih, ki se smatrajo za zelo učene in so le težko dostopni temu, da bi jih kdo podučil, ki so mnjenja, da so drože v vinu nekaj posebno zlahnega in da je takorekoč greh vino od drož presneti. Mnogi pravijo celo: „Otrok mora ostati pri materi“, pri čemur je razumeči da je vino otrok in drože njegova mati. Če pa imenuje kdo vino otroka, ne sme reči, da so drože njegova mati, temveč njegovo blato. Da pa noben otrok v blatu rad ne leži, ampak vpije, da se ga očedi, to ve vsaka mati in tudi menda vsak oče. Zato opustite, vinogradniki, starokopitne prislovice in nemarne ravnanje z vinom in oprinite se umnega kletarstva, ki veli: v zimskem času je treba vino od drož presneti, kaj so drože? Blato in izmeček. Obstoje po večini iz beljakovin, vinskega kamna in iz raznih glivic, med temi mnogo vinu škodljivih.

Spomladi, ko postane v kleti gorko, se prično drože v vinu s pomočjo v njih se nahajajočih glivic razkrajati, vino se skali, zašumi in zavre. Če se to komu ne zgodi, potem mora pač govoriti le o veliki sreči. Zato naj se tej nevarnosti nihče ne izpostavlja in vino v sedanjem času pretoči. Po pretakanju postane vino bolj stanovitno in se raje učisti. Pri prvem pretakanju ali posnemanju vina veljajo ta-le pravila:

1. Če je vino stanovitno in svetle barve, dobro ga prezračiti in se bo rado učistilo. Žveplati ga ni treba ali le malo. Tudi rdeče vino ne žveplaj močno, ker postane bolj svetle barve.

2. Če je vino bolj gosto, to je sluznato (volno), na zraku pa ne rjavi, potem ga dobro prezračiti, z metlico raztepi in dobro zažveplaj. Isto stori, če diši vino po žveplenem vočku (gnilih jajcih).

3. Če je vino kalno, pa kaže znamenja kače bolezn, posebno pa znamenja rjavenja (t. j., da v kozarcu v 24 urah porjavij, ga ne mešaj preveč z zrakom in ga dobro zažveplaj.

4. Vino pretoči le v zdrav, dober, popolnoma čisto pomit sod.

5. Ker je dobrega žvepla za žveplanje vina težko dobiti, poslužuj se mesto njega natrijevega bisulfita, t. j. belega, močno po žveplu dišečega praška. Dobiš ga v drogerijah in pri o. kr. Kmetijskih družbi.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Članka vsak četrtletnik in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 6 K, pol leta 3 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Članki pod sam po njega, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušlja do odpovedi. — Udje „Katoškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 12 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopis se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, sprejema naročnine, inserate in reklamacije

VABILO

na

občni zbor Slovenske Kmetijske Zveze,

ki se bode vršil

dne 4. februarja 1918 v dvorani
hotela „Beli vol“ v Celju.

Začetek ob 1/2 2. uri popoldan.

DNEVNI RED:

1. Poročilo o delovanju.
2. Naša politika.
3. Naše narodno gospodarstvo.
4. Slučajnosti.

ODBOR.

VABILO

k

glavni skupščini

Stajarskega pododbora Zadrzne Zveze v Ljubljani,
katera se vrši

v ponedeljek, dne 4. februarja 1918, v dvorani hotela „Beli vol“ v Celju. — Začetek ob 10. uri popoldne.

Dnevni red:

1. Poročilo o delovanju pododbora.
2. Volitev pododbora.
3. Položaj naše zadrzne organizacije in naloge bodočnosti, predava ravnatelj Zadrzne Zveze št. g. Evg. Legat.
4. Blagovni promet v vojnem času in po vojni, poročila nadrevizor Vladimir Pušenjak.
5. Slučajnosti.

K polnoštevilni udeležbi vabi

predsednik:

Dr. Josip Hohnjec.

Opomba: Vsled sklepa glavne skupščine z dne 25. junija 1913 v Celju je dolžnost vsake zadrzne, da pošlje vsako leto k glavni skupščini pododbora vsaj jednega zastopnika.

LISTEK.

Vojni spomini

(Januš Gelec.)

(Dalje.)

Tudi ena vrsta žičnih ovir je bila nabita z električnim tokom, ki bi bil ubil s svojo silo vsakega sovražnika, ako bi se drznil dotakniti se s skarjami žice. Vendar ti naboji žičnih ovir se niso obnesli, ker jih je redno razdejala pred napadom pehote artilerija.

S temi zakopi ob rumunski meji je imel največje veselje naš oberst. Prav vsak dan jih je obiskoval na veliko nevoljo moštva. Na teh posetih sem ga vsikdar spremljal jaz. Stari je korecal s preko ram oprtano karabino molče pred menoj, jaz pa prisiljeno za njim. Nisem si mogel razlagati, zakaj se pač obročuje gospod s puško, ko so vendar Rusi tako daleč proč. Tozadavna radovednost me je preveč v živo ugrizavala, lotil sem se vprašanja o cilju in namenu te karabine. Mož mi je razložil na dolgo, da je izboren strellec, ki išče samo ugodne prilike, da bi dokazal tudi enkrat svojim očem, kako se zadene sovražnika kar naravnost v čelo. Pri tej razpravi sem pač le neverjetno skomizaval z ramami, kdo bi se pač drznil verjeti, da bi naš stari dobro zadel, ko je tako nazarensko grdo škilil. Na, pa saj je tudi prestal strelsko preizkušnjo salabolsko slabo. Jeden od Rusov, ki so čepeli v prvih poljskih stra-

Borba za mir.

Pogajanja v Brestu-Litovskem se nadaljujejo.

Pogajanja za poseben mir z Rusijo se v Brestu-Litovskem nadaljujejo. Poleg avstrijskih, nemških, bolgarskih, turških in ruskih zastopnikov se sedaj udeležujejo pogajanj tudi zastopniki ruske Ukrajine, a noben odposlanec ostalih četverosporazumovih držav. Zadnjič smo poročali v „Slov. Gospodarju“, da so ruski odposlanci zahtevali, naj se mirovna pogajanja premestijo v švedsko glavno mesto Stockholm. Ker pa so naši odposlanci odločno odklonili to zahtevo, so se konečno Rusi udali in so izjavili, da se hočejo še dalje udeleževati pogajanj v Brestu-Litovskem. Tako je v Rusiji zopet zmagała struja, ki hoče, če se ne da skleniti splošni sporazumni mir, da se sklene vsaj poseben mir med Rusijo in našimi državami. Naš zunanji minister grof Černin in zastopnik Rusije Trockij sta izjavila, da priznavata ukrajinske pooblaščenke kot prave zastopnike samostojne rusko-ukrajinske države.

V sredo, dne 9. januarja, so se mirovna pogajanja v Brestu-Litovskem zopet začela. Dne 10. jan. je predsednik ukrajinskih odposlancev označil mirovne pogoje ukrajinske Ludovlade. Mir se mora skleniti med vsemi državami, ki se vojskujejo med seboj. Mir mora zagotoviti tudi najmanjšemu narodu v vsaki državi popolno in neomejeno pravico do samoodločbe. Ruski komisar za zunanje zadeve, Trockij, je obrazložil v daljšem govoru, zakaj je Rusija predlagala kako drugo mesto za pogajanja. Nazadnje se je odločila zopet za Brest-Litovski, da se tako ne razbojejo započeta pogajanja za mir.

Turčija zahteva, kakor poroča list „Journal“, da naj ostanejo meje turške države take kot so bile pred vojsko. Poravnati se mora zasebna vojna škoda. Rusiji hoče dati Turčija pravico za prost prehod njenih ladij skozi morski ožini Bospor in Dardanele.

Med tem, ko se nadaljujejo pogajanja v Brestu-Litovskem, pa se oglašajo četverosporazumovni vodilni državniki drug za drugim in govorijo o njih vojnih ciljih. Poleg lorda Zorža in francoskega ministrskega predsednika sta se zadnji teden oglasila i predsednik ameriških Zedinjenih držav Wilson in angleški zunanji minister Balfour. Glavne točke Wilsonovega govora so: Mirovne pogodbe morajo biti jasne, tajne pogodbe se ne smejo več sklepati. Pomorski promet mora biti prost. Odstraniti se morajo vse trgovsko-gospodarske zapreke med narodi. Oborože-

vanje se mora omejiti. Vprašanje tujih naselbin se mora pravično rešiti; narodi v naselbinah morajo dobiti svoje pravice. Zasedene ruske pokrajine se morajo izprazniti. Izprazniti se mora tudi Belgija, Rumunija, Srbija in Crnagora ter vse francosko ozemlje, ki so si ga prilastili Nemci leta 1870-71 in v sedanji vojni. K Italiji se naj prideli ozemlje, ki ima italijansko prebivalstvo. Narodom Avstro-Ogrske se naj zagotovijo in zavarujejo prostor med svobodnimi narodi, zagotoviti se jim mora prilika za samoodločevanje o svoji usodi. Turčija naj sicer uživa svojo samostojnost, a narodom, ki trpijo pod turškim gospodstvom, se mora zagotoviti varnost življenja in dati prilika za samopravo. Dardanele se morajo odpreti za prosti prevoz za ladje vseh narodov. Ustanoviti se mora neodvisna Poljska, h kateri morajo pripadati Poljaki vseh dežel. Ustanoviti se mora splošna zveza narodov, ki bo varovala pravice narodov in držav. Wilson je s povdarkom naglašal, da četverosporazum ne mara, da bi se oškodovala Nemčija, a zahteva, da Nemčija prizna načelo pravičnosti za vse narode. Narodom, velikim in malim, se mora zagotoviti pravica, da bodo živeli pod enakimi pogoji v svobodi in v varnosti. Če pa Nemčija noče takega pravičnega in sporazumnega miru, pa je Amerika pripravljena za brambo tega mirovnega načela žrtvovati življenje, čast in vse, kar posejude.

Zelo odločno je govoril o mirovni ciljih tudi angleški zunanji minister Balfour, ki je med drugim povdarjal tudi zahtevo, da se mora priznati vsem narodom Avstro-Ogrske, Nemčije, Bolgarije in Turčije pravica samostojnosti. Nemčiji je očitno, da hoče iz svojih sebičnih teženj potopiti ves svet v krvi.

Med Nemci sta nastali dve močni struji: ena je za sporazumni mir brez pridobitev, druga, katere ima tudi med zagrizenimi Nemci v Avstriji mnogo pristašev, pa je za zmagovalni mir, t. j. za mir, ki bi se naj dosegel z brezobzirnim nadaljevanjem vojne do končne zmage Nemčije nad vsemi njenimi sovražniki. Vsenemški vojni hujšaki prireja burna zborovanja proti miru in proti odstopu zasedenega ozemlja. Ti ljudje tudi jasno zahtevajo, da se slovan-skim narodom ne sme dati pravica samoodločevanja, ampak bi morali še nadalje ostati tlačani Nemcev in Madžarov.

Tudi pri nas v Avstriji se je pričela vsenemška hujškarija proti nameravanemu miru. V Gradcu so prijatelji mirovnega gibanja razbili tak shod, v Mariboru pa so zadnje soboto vsenemški vojni hujšaki sicer zborovali, a so našli za nadaljevanje vojne le malo pritrjevanja.

grabi, kakor bi se hotel pognati prek v skoku. Vendar njegov vranec se je puntal, stopical nemirno ob grabi dol ter gor, preskočiti pa se je le ustavljal. Stari se ni vidno jezil nad živalsko trmo, ampak ji potrpežljivo prigovarjal, naj vendar le pokaže svojo neskočno spretnost. Nič in zopet nič, konju je bil skok nekaj neznanega.

Kake četrt ure sem gledal in poslušal celo komedijo, potem sem pa dregnul svojega krampa z ostrogami v trebuh in hušknul tik mimo obersta preko grabe. Za menoj je posnel trenutno oberstov vranec moj preskočni vzgled ter se pognal za menoj.

Ves polet se je doigraval preveč bliskoma za oberstove škiljave oči. Stari se ni utegnil pripraviti za na tako dolgi skok, se je zaguneal na živalskem hrbtu preveč na levo in razložil svoje dolge ude naravnost v grabo. Pri tem prizoru sem krobhotnil skodoželjno-veselo; stari pa se je pobiraje iz grabe togotno obregnil:

„Jezik in smeh za zobmi!“

Ko je vjel poskočnega vranca za uzo, je povabil še mene, naj razjezdim, da se bova nekaj pomenila kar stoje. Veste, da mi je stari krivično potačnil, da sem dregnul prav nalašč konja, samo da bi razbremenil njega kot obersta v grabo.

Vse moje potrkanje na lastno čast in poštenje, da sem nedolžen na tem odkru raz konja, je bilo zastoni. Stari mi je tiščal pod nos, da sem pobalin, ki se drzne nganjeti fantalinske burke s samim gospodom oberstom. Zaključek te dolgotrajne pridige je bila predstojniška grožnja:

žah (Feldwachen), je bil tako predrzen, da se je vsedel na zakop, prekrizal obe nogi, si prižgal papirso in mirno pihal kolobarje dima. Brž ko ga je opazilo oberstovo oko, je zagrabila njegova desnica morilno orožje, ga pritisnil k licu in krogla je siknila iz cevi. Mislite, da je coknil Rus s preluknjano glavo v jarek? Kaj še! Se ozrl se ni, od katere strani je počilo.

Iz oberstove karabine je še poromalo 12 jeklenk ena za drugo v mirno kadečega Rusa, ki je vkljub pokanju in svistu krogel kolobaril dim prekrizanih nog. Ko bi bil zadel stari vsaj v bližino, bi se bil Ru sozrl, odkod ta sik in pisk krogel; mirno Rusovo obnašanje je pa svedočilo, da maha naš polkovni gospodar z morilno koso na kilometersko oddaljenost od pravega cilja. Od tedaj ga nisem videl nikdar več, da bi bil pohajal s puško na ramah po bojnih poljanah.

Druga njegova vrlina, s katero se je odslej ponahal hvalisavo, je bila jeza. Res je jezil dobrega konja, pa se poguneval po živalskem hrbtu tako nerodno, v oči zbadljivo, kakor bi pritrčil na oslovski hrbet vrečo moke in žival pognal v trab. Kadar se je kadila po bojšču zjutraj gosta megla, sva zlezla s starom oba na svoja konja na obisk v postojanke. Pri bataljonskem štabu sva rustila živali in šla od tamkaj neš v jarko. Ob priliki teh pohodov na konjih mi je rlozal oberst nevestano o svojih lavorikah, ki jih je že potrgal na konjskem hrbtu.

Na poti iz Mahale v jarko je neznetna graba, datere sva se ro navadi ognila na daleč okrog. Nekoga jutra pa se je le stari ojunadil, se približal ti

V Brestu-Litovskem se je položaj nenadoma spremenil in obrnil na slabo. Ruski zastopnik Trockij je v seji mirovnih pogajalcev dne 11. t. m. izjavil, da je Rusija pripravljena izprazniti razen Perzije vse zasedene avstro-ogrške in turske pokrajine, če tudi Nemčija in njene zaveznice izpraznijo pokrajine, ki so jih v vojski zasedle. Trockij zahteva, da se mora narodom v zasedenih pokrajinah dati pravica, da z neovirano svobodnim ljudskim glasovanjem določijo, h kateri državi hočejo pripadati. Zastopnik Nemčije državni tajnik pl. Kühnman je izjavil, da ljudskega glasovanja ni treba, ker so si pokrajine Poljska, Litevska in Kuronska že izvolile svoja ustavna zastopstva, ki so se že ali pa se še bodo odločila kam hočejo spadati. V seji dne 12. januarja so ruski zastopniki svoje predloge glede na samoodločitev narodov v sedaj od Nemčije in Avstrije zasedenih ruskih pokrajinah, glede na ljudsko glasovanje in druga vprašanja predložili spisane. Zastopnik nemškega armadnega vodstva general Hoffmann je odločno povdaril, da Nemčija ne mara izprazniti zasedenega ozemlja in tudi ne bo dovolila ljudskega glasovanja v zasedenih pokrajinah kakor si ga želi Rusija. Kuronsko in litevsko ljudstvo, prebivalstvo mesta Rige in otokov Oesel, Dagö in Moon se je baje že izjavilo za ločitev od Rusije.

Med tem se vršijo v Berlinu posvetovanja pri nemškem cesarju. Teh posvetovanj se udeležujejo generala Hindenburg in Ludendorff, prestolonaslednik, kancelar grof Hertling in drugi odlični nemški državniki. Cesar sprejema zastopnike nemških strank. Vsenemci in druge stranke, ki so proti sporazumnemu miru in za osvajanje tuje zemlje, skušajo pridobiti upliv pri cesarju. Sploh pridobiva v Nemčiji struja, ki je za aneksije (pridobitve ozemlja) in torej tudi za nadaljevanje vojske, vsak dan več tal.

Posebni mir z Rusijo je torej v veliki nevarnosti.

Pritožbe savinjskega kmeta.

(Dopis iz vranskega okraja.)

Že 50 let kmetujem, pa od leta 1859 nisem pridelal tako malo žita kot letos. Pa kaj, takrat se ga je lahko kupilo. Dva moja soseda sta leto za letom vozila z vozom (ker se ni bilo železnice) na Hrvaško v Sisek po žito. Kam pa naj sedaj gremo ponj?!

Savinjska dolina še v dobrih letinah razven krompirja ni pridelala za-se dovolj žita, veliko manj se pa sedaj, ko imamo veliko njiv zasajenih s hmeljem; posebno graščaki in veleposestniki so opustili pridelovanje žita. Ravno tako so opustili tukajšnji graščaki že nekaj let pred vojno svinjerejo ter so rajše moko in speh kupovali, češ, da se svinjereja ne izplača, kar je tudi istina. To-tudi kmetje dobro vemo, ali kaj, ko si ne moremo pomagati.

Graščaku se pri dohodninskem davku pri hmelju za pridelovalne stroške odbije pri 1 kg 1 K 40 v. kmetu pa samo 1 K. Ali je to pravično? Vlado nam vedno učijo, kako moramo delati in kako varčevati, kakor da bi kmet bil otrok. Ti gospodje so po naših mislih sami potrebni počuka.

Bogataši si ne odrečejo nobene ugodnosti. Ali bi ne bilo pametno in potrebno, tistih 5000 vagonov ječmena, ki je namenjen za pivo, porabiti raje za

„Le pazite! Ta moj smuk v grabo se še bo mlačeval nad Vami!“

Ni bil strelec stari in ne jezdec, a prerok je pač bil, ker se je njegovo v prihodnost segajoče znanje udeležilo na meni še istega dopoldne.

Nazaj grede iz postojank, sva jezdila po ravnih korakoma eden za drugim. Potegnil je močen zimski piš; gosta megla se je razblinila in naju je pozdravil kot ribje oko jasen zimski dan. Ta najino šetanje na konjih po bukovinski ravnini je zasledilo rusko oko. Zažvižgalo je po zraku; prvi šrapnel je počil daleč za nama. Stari se je prestrašeno stresel na konju ter viknil:

„Narazen! V galop!“

Sva se zapodila vsak v svojo stran, da odneseva celo kožo. Rus pa ni odnehal. Jeden šrapnel za drugim je frčal pa ne za oberstom, ampak na levo za menoj. Razpočilo se je pred menoj; konj je kleknil na prvi nogi, omahnil na stran in me podsul pod se.

K sreči se je prekobilnil v smrtnem boju še na desno, da me vsaj zadušil ni. Pri zavesti sem ostal kljub silnemu padcu in pritisku od konja. Otič sem se od pet do glave, a krvi mi ni puščal ne nos in ne konj, ki je pobrcaval začet v vrst v zadnjih izdihljajih po snegu. Mene so bolela samo prsa vsled padca.

(Dalje prihodnjič.)

živež? Kajti letos bo med nami veliko ljudi trpelo glad, od žeje pa nihče ne bo umrl. Ravno tako nespamet je, ker se pusti vsako leto za človeško hrano potrebnega živeža pokuhati v žganje. Žganja bi se naj le toliko varilo, kolikor se ga potrebuje neobhodno.

Marsikaj bi še bilo ugovarjati, pa kaj, ko glas kmeta ne pride do ušes visokih gospodov, razen če bi kaj žaljivega pisal. Za take reči pa imajo visoki gospodje tanek posluh.

Nemški meščani in socialni demokratje pozivajo vlado proti kmetom.

Gospodarski svet mesta Gradec, v katerem sedijo sami nemški in socialdemokratski uradniki, trgovci in drugi meščani, je pred Božičem 1917 napravil naslednji sklep:

„Cesarska namestnija se poziva, da naj izvede rekviriranje žita na Štajerskem z vso strogostjo.“

Proti temu sklepu, ki znači sovražno mišljenje nemških meščanov proti kmetu, so srednještajerski kmetje že na raznih zborovanjih odločno ugovarjali. Tudi slovenski kmetje protestirajo z vso odločnostjo proti temu vmešavanju nemških meščanov in socialnih demokratov v naše kmetijske zadeve. Iz sklepa graškega gospodarskega sveta je razvidno, da ljudje, ki sedijo v tem odboru, niti od blizu ne poznajo gospodarskih razmer našega kmetijskega prebivalstva. Težavne razmere na kmetih so jim popolnoma tuje, kajti sicer bi jim že moralo biti znano, da se že več mesecev s pomočjo vojaštva in pod nadzorstvom politične oblasti vrši stroga rekvizicija kmetijskih pridelkov. Gospodje v Gradcu tudi ne vedo, kaj so naši kmetje že vse oddali žita, živine, krompirja, sadja, repe, sena in slame. Ali se naj našega kmeta s prisilnimi rekvizicijami še bolj pritiska? Ali se naj naše marljivo kmetijsko prebivalstvo v zahvalo za njegove skoraj nadčloveške trude in napore popolnoma oropa njegovih pridelkov in ga izroči neizprosno gladi? Meščani bi radi, da bi bil kmet suženj na lastni grudi. Zakaj se ti gospodje ne obračajo do vlade, naj raje poskrbi, da bo prišlo več živil iz Ogrske in Rumunije, kakor to storijo druga mesta? Odkrita povedano: S takimi predlogi se še bo prepad med mestnim in kmetijskim prebivalstvom bolj poglobil.

V imenu slovenskoštajerskega kmetijskega ljudstva odločno ugovarjamo proti hujskajočemu nastopu graškega gospodarskega sveta.

Slovenski hlapec za Jugoslavijo.

Izpod hlapčeve roke smo dobili naslednji članek:

Odkod je politika, ne vem. Vsi občutimo grozote vojske, ki je brezdvomno sad slabe politike. In tudi jaz kot hlapec moram občutiti ta sad. Vsi stanovni se pritožujejo po svojih zastopnikih, da jim že gre na kožo. Kako pa je s posli? Ali smo menda izvztek človeške družbe? Kako nam zdaj gre zaradi obleke, ne maram pisati, saj za nas ni drugega kot zapoved in postava. Za zdaj nam ostane samo vprašanje, kako dolgo bomo še shajali z obleko in z obuvanjem. Veliko bi imel o tem pisati, a se bojim, da bi dobil „Slov. Gospodar“ belo rožo-mogoto, kakor jo naziva Jugoslovan v 6. številki.

Kam gre naša pot v bodočnosti? Ker sem zaposlen v taki službi, da imam priliko vsak dan občevati z različnimi ljudmi, vam lahko to-le povem: Večina ljudi, revnejših slojev, posebno mladi ljudje, nameravajo po vojni iti iskat v drugo državo varstva in kruha. Če ga vprašam, zakaj, dobim od slehernega odgovor: „Kaj bom pa tukaj, saj dozdaj nisem videl še ene odredbe, ki bi štutila revnega človeka. Če si kupiš obleko, boš plačal petkrat toliko, kakor zaslužiš. Revni mora plačati kakor kak grof. Na Slovenskem je v tem oziru skoro najhujše, ker nas nihče drugi en zagovarja, kakor poslanci in pa slovenski časopisi in za-te ima vlada gluha ušesa. Če ne dobi Jugoslavija samostojnosti, bo pri nas ostalo vedno tako. Zato pa raje grem, kakor da bi bil do smrti suženj nemških mogotcev.“

Tak odgovor dobim od vsakega, od vojaka in od civilista. Vsled tega sem prepričan, da če ne bo vlada opustila dosežanje poti, mora računati na obsežno izseljevanje. Zemlja brez ljudi je to, kot hlev brez živine. Ali vsenemški vojni hujskači še sedaj nimajo dovolj vojne? Mislim, da si je še niso okusili. Če bi jih tako stiskala vojska kot nas Slovence, bi bili drugega mnenja. Za danes dovolj! V. R.

Junaški čin strelcev 26. polka.

Slovenec rešil Nemce.

(Izvirno poročilo iz italijanskega bojišča.)

Da ne bo naš polk čisto pozabljen, hočemo vam opisati dan najhujših bojov, katere smo srečno pre-

stali. Bilo je dne 13. novembra 1917 zvečer pri mestu Longarone. Ob 7. uri zvečer dobi 3. stotnija povelje, iti nemškim četam na pomoč. Hodili smo čez doline in bregove, predno smo prišli na cesto. Že v tistem trenutku, ko smo prišli na cesto, nas je polentar zagledal in nas je obsul s točo granat in šrapnelov. Mi pa kar naprej in čez reko Piavo na drugo stran. Most je bil razstreljen, torej se je reklo prekoračiti vodo. Voda nam je segala do vratu in je bila močno deroča, zatorej je tudi marsikateri našel hladni grob v vodi. Tuka je bilo ranjenih mnogo naših tovarišev, izmed njih hočemo omeniti samo enega po imenu Korošec, doma iz Petrovč pri Celju. On je bil ranjen pri prehodu čez to vodo od puškine kroglice. Pa ker je vedel, da je na drugi strani reke nemškim četam hitra in močna pomoč potrebna, ni hotel iti nazaj na obvezovališče, ampak je z ranjeno roko zraven svojih tovarišev hitel naprej. Še ravno v pravem trenutku smo prišli do nemških čet, ki so imeli strašne izgube. Ostalo jim je samo 70-80 mož. V istem trenutku, ko so nas zagledali, so se nam hitro pridružili in so se skupno z našo stotnijo spustili na polentarija. Kri je tekla v potokih. Tukaj je bil zopet naš tovariš Korošec ranjen v isto roko, in sicer mu je granata odtrgala roko.

Izgube so bile na obeh straneh velike, pri polentarijih naravnost strašne. Zmaga je bila naša in plen je znašal do 8000 mož, 37 topov in 65 strojnih pušk. Zato nam pa tudi plačilo ni izostalo. Naša 3. stotnija je dobila 1 zlato, 5 srebrnih I. vrste, 37 srebrnih II. vrste in 62 bronastih kolajn. Tudi od nemškega poveljstva smo dobili 5 železnih križcev. Ta dan bo pisan v zgodovinski knjigi naše stotnije z zlatimi črkami.

Pozdravljamo vse Slovence in Slovenke: Desetnik Albin Kmetec iz Ptuja, desetnik Alojz Tomasi iz Slov. Bistrice, strellec Janez Verstovšek iz Pišec pri Brežicah, Franc Drevenšek od Sv. Barbare pri Ptuj, Matija Emeršič iz Leskoveca pri Ptuj, Jožef Stermečki iz Bizeljskega, Rudolf Krajnc od Sv. Martina pri Mariboru, Tomaž Hodnik iz Mislinje pri Slovenjgradu, Kasimir Vindiš iz Cvenablina (Hrvaško), Janez Hrastnik iz Sp. Polskave.

Pretakanje vina.

Čas prvega pretakanja vina je prišel, zato naj nihče ne zamudi, tega važnega kletarskega dela opraviti. Letos, ko je vino izredno dragoceno, je še bolj treba, da ž njim pravilno ravnamo in da ga ne pustimo po nemarnosti pokvariti. Zdaj, v mrzlem in zimskem vremenu, ko so se drože v vinu že popolnoma polegale in ko se je vsled mraza tudi velik del vinskega kamna iz vina izločil, je najbolj pripraven čas, da ga od teh, lahko pokvarljivih snovi ločimo ali posnamemo. Zato imenujejo to delo Vipavci presnemanje vina. Nobeden, še tako neznan vinogradnik Vipavske doline ne bo pustil čez zimo vino na drožeh, ker dobro ve, da z nastalo spomladno gorkoto pride vino v nevarnost, da se pokvari.

Na Dolenjskem je pa (in tudi na Slovenskem Štajerju!) žal dosti vinogradnikov in celo takih, ki se smatrajo za zelo učene in so le težko dostopni temu, da bi jih kdo podučil, ki so mnenja, da so drože v vinu nekaj posebno zlahnega in da je takorekoč greh vino od drož presneti. Mnogi pravijo celo: „Otrok mora ostati pri materi“, pri čemur je razumeči da je vino otrok in drože njegova mati. Če pa imenuje kdo vino otroka, ne sme reči, da so drože njegova mati, temveč njegovo blato. Da pa noben otrok v blatu rad ne leži, ampak vpije, da se ga očedi, to ve vsaka mati in tudi menda vsak oče. Zato opustite, vinogradniki, starokopitne prislovice in nemarne ravnanje z vinom in oprimate se umnega kletarstva, ki veli: v zimskem času je treba vino od drož presneti, kaj so drože? Blato in izmeček. Obstoje po večini iz beljakovin, vinskega kamna in iz raznih glic, med temi mnogo vinu škodljivih.

Spomladi, ko postane v kleti gorko, se prično drože v vinu s pomočjo v njih se nahajajočih glic razkrajati, vino se skali, zašumi in zavre. Če se to komu ne zgodi, potem mora pač govoriti le o veliki sreči. Zato naj se tej nevarnosti nihče ne izpostavlja in vino v sedanjem času pretoči. Po pretakanju postane vino bolj stanovitno in se raje učisti. Pri prvem pretakanju ali posnemanju vina veljajo ta-le pravila:

1. Če je vino stanovitno in svetle barve, dobro ga prezračiti in se bo rado učistilo. Žveplati ga ni treba ali le malo. Tudi rdeče vino ne žveplaj močno, ker postane bolj svetle barve.

2. Če je vino bolj gosto, to je sluznato (volno), na zraku pa ne rjavi, potem ga dobro prezračiti, z metlico raztepi in dobro zažveplaj. Isto stori, če diši vino po žveplenem vočku (gnilih jajcih).

3. Če je vino kalno, pa kaže znamenja kače bolezn, posebno pa znamenja rjavenja (t. j., da v kozarcu v 24 urah porjavij, ga ne mešaj preveč z zrakom in ga dobro zažveplaj.

4. Vino pretoči le v zdrav, dober, popolnoma čisto pomit sod.

5. Ker je dobrega žvepla za žveplanje vina težko dobiti, poslužuj se mesto njega natrijevega bisulfita, t. j. belega, močno po žveplu dišečega praška. Dobiš ga v drogerijah in pri o. kr. Kmetijskih družbi.